

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm I. Si clericus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

nario v. g. Episcopo posse curatorem dare ad litem. argum. l. ult. §. Sed et si. C. de administratione tutorum. Vbi generaliter permittitur iudici, vt personæ, quæ in iudicio legitimè stare nõ potest, litem curatorem det.

§. In huiusmodi.

PARAPHRASIS.

Tametsi filiusfamilias in alijs causis absque patris assensu in iudicio stare nequeat, potest tamen in causis Ecclesiasticis, & dependentibus seu connexis, cum pater in ijs immiscere se non debet.

4 **NOTANDVM I.** Filiusfamilias tametsi clericus factus sit, aliquatenus tamen manet in potestate patris, videl. quoad iura temporalia, ita vt bona eius aduentitia, quæ ante clericatum ipsi acquisita sunt, pater administret, vt vsum fructum inde capiat, non autem, quæ post clericatum acquirit. *Qua de re dixi lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 8. n. 2.*

5 **NOTANDVM II.** Filiusfamilias, tametsi sit maior natu, in iudicio regulariter stare non potest sine assensu patris. l. ult. §. Necessitate. C. de bonis, quæ liberis. Intellege, quòd suo nomine seu in causa propria agere, aut respondere non possit absque consensu

patris, sed potest nomine alieno, seu vt procurator, si maior natu est. c. qui generaliter, 6. de Procurator. in 6.

Dixi autem *regulariter*, sunt enim casus aliqui, quibus filiusfamilias sine consensu patris agere potest, videlicet de bonis castrensibus, vel quasi castrensibus, item si pater absens sit, & procuratorem non reliquit, aut si demens, vel qui rebus præesse non potest. Denique secundum quosdam in causis bonorum aduentitiorum, quorum administratio patri non competit, & in omnibus causis summarijs & extraordinarijs, vt latius tradit Durandus in speculo lib. 1. part. 2. tit. de actore. §. 1. n. 22. Et hæc quoad causas politicas. In spiritualibus vero filiusfamilias, si pubes sit, liberè in iudicio agit, non requisito patre, cum patria eius potestas ad iura spiritualia & his connexa se non extendat; si autem filiusfamilias impubes sit, tum curator ad litem ei dabitur à Iudice Ecclesiastico, quemadmodum etiam in causa civili agenti, v. g. circa peculium castrense, si ætatem legitimam, videl. xxv. non habet, procurator ad litem à Iudice civili dandus est, intellige, si ordo iudiciarius cum litem contestatione seruandus sit. *Qua de re Durandus l. c. n. 3.*

TITVLVS II. DE FORO COMPETENTE.

CAPITVLVM I.

Si clericus.

PARAPHRASIS.

Si clericus contentionem habeat aduersus clericum, in prima instantia deferatur ad proprium Episcopum; non prohibentur tamen partes cum Episcopi sui consensu etiam alium Ecclesiasticum iudicem sibi deligere.

NOTANDVM

I ad Iudicem partès veniant; ante omnia attendendum, an is iurisdictione præditus sit, seu num Iudex sit competens, & ius dicat in loco competente seu iurisdictioni suæ subiecto. Et hoc dicitur forum competens, nam licet forum primæuà institutione significet locum publicum, ad quem res venales feruntur, postea tamen translatum est ad significandum locum, in quo lites publicæ exercentur, iuxta c. forus 10. de verborum significatione.

SUMMARIVM.

1. *Consilium interdum accipitur pro consensu.*
2. *Episcopus & alius Ordinarius potest causam alteri delegare, non requisito consensu partium.*
3. *In prima instantia clericus conveniri debet coram suo proprio Episcopo, qui est ordinariè Episcopus domicilij, & originis: illud tamen principalis est, cuius etiam maior habenda est ratio in ordine ad iurisdictionem.*
4. *In Germania per constitutionem domicilij extra locum originis amittuntur iura originalia.*
5. *Factus Religiosus non amittit iura originis. Idem de clericis dicendum.*

NOTANDVM Vn. Consilium interdum accipitur pro consensu; nam in textu dicitur, quòd clerici controuersias suas cum consilio Episcopi ad alium Iudicem deferre possint, id verò propter materiam subiectam, vt iura iuribus concordent, explicari debet de assensu iuxta c. significasti, 18. hoc tit. & Gl. notauit hic, ver. consilio, licet alioquin, si propriè loquendum sit, consilium differat à consensu.

QUÆRITVR I. Vtrum Episcopus vel alius Ordinarius causam alteri delegare possit, non requisito consensu partium. Resp. Affirmatiuè, quia potestas delegandi competit ex lege, non ex partium voluntate; textus autem noster non loquitur de delegatione causæ, sed de prorogatione iurisdictionis alienæ, quam clerici facere non possunt sine Ordinarij sui assensu.

QUÆRITVR II. Quis cenferi debeat proprius Episcopus clerici conueniendi, ad quem actor, siue clericus, siue laicus sit, actionem vel accusationem in prima instantia deferre debet. Resp. Ordinariè esse Episcopum domicilij, seu vbi clericus habitationem habet animo permanendi, argum. l. incola, 29. ff. ad municipalem, & habetur infra in c. dilecti, 17. Dixi ordinariè, si enim clericus in alia diœcesi, in qua non residet

beneficium habeat, tum in causis ad beneficium spectantibus coram Ordinario eius loci conueniendus est, quemadmodum & vassallus clericus vel laicus, licet alioquin subiectus non sit, tamen in causis pertinentibus ad feudum coram domino feudi conueniri debet. c. ceterum, 5. hoc tit.

Deinde præter domicilium habitationis est etiam domicilium originis cit. l. incola, vbi dicitur, incolam non tantum iurisdictione eorum subiectum esse, apud quos habitat, sed etiam maior, apud quos ex natiuitate cuius est. Ex quo etiam inferri potest, clericum conueniri posse coram Episcopo originis, præsertim si etiam ab eo ordinatus sit.

Verum imprimis notanda est doctrina Gl. in c. statutum, 11. ver. vnam diœtama, de rescript. in 6. Quòd in pertinentibus ad iurisdictionem maior habenda est ratio domicilij, quàm originis. Et Nauarrus lib. 1. consil. 4. de constitut. n. 5. ait, licet domicilium originis firmiter sit, quàm domicilium habitationis, quippe quod arbitrariâ migratione mutatur. l. domicilium, 20. ff. ad municipalem, tamen domicilium habitationis est principalis in ordine ad iurisdictionem; discrimen autem hoc est iuxta Bartol. in cit. l. assumptio, n. 2. ff. ad municipalem, quòd subiectus iurisdictioni ratione domicilij etiam absens citari possit ad parendum iurisdictioni, sed subiectus ratione originis conueniri non potest, nisi in loco præsens sit.

His verò addendum, quod notauit Gaill lib. 2. obseru. 6. n. 10. In Germania nostra per constitutionem domicilij extra locum originis omnino amitti iura originalia, eo ipso, inquit, quòd cuius originarius domicilium aliò transfert, desinit esse cuius, tum quoad munera seu præstationes, tum quoad iurisdictionem, adeò vt quibusdam vrbibus ob hanc liberationem aliquid tributi iuxta æstimationem bonorum pensandum sit, quod vocant *die Nachsteuerung*.

Neque verò his obstat speculatio Pauli Iurisconsulti in cit. l. assumptio, quòd ius originis immutabile sit, quippe naturale: verum enim id est quoad hoc, vt qui origine Dilinganus v. g. est, non possit hanc patriam

migrando tollere, sed bene, vt iura patriæ amittere possit. Cōsentiunt cum his, quę dixi lib. 5. Th. mor. tr. 9. c. 9. in fine. Videri etiam potest Abbas, vbi ait, quodd factus religiosus non amittat iura originis, licet ab oneribus ciuitatis liberetur, in qua natus est, idemque de clericis dici debet.

CAPITVLVM II.

Nullus.

PARAPHRASIS.

Nemo Iudicum secularium Presbyterum, Diaconum aut quemcunq; clericum vel minorem Ecclesię absque permissu Episcopi capere aut condemnare pręsumat, quodd si id fecerit, ab Ecclesia, cui iniuriam irrogauit, tamdiu eiectus maneat per excommunicationem, donec reatum suum agnoscens se emendarit.

SUMMARIVM.

1. *Iudex secularis immunitatem ecclesiasticam violans, Clericos vel Religiosos capiendos, aut constringendos, sacrilegium committit si quidem per se, & propria auctoritate hoc facit; non item si ex Episcopi commissione aut mandato saltem tacito.*
2. *Per minores Ecclesia intelliguntur Clerici in minoribus, laici oblato, & clerici coniugati, si cum vnica eaque virgine copulati in habitu & tonsura clericali alicui ecclesia seruiant.*
Et hi in causis criminalibus & ciuilibus gaudent priuilegio fori & canonis, etiã coniugati; horum autem vxores gaudent quidem priuilegio fori, non autem canonis.
3. *Excommunicatio, que hic infertur iudici seculari, ecclesiasticas personas capienti aut constringenti, est sententia lata.*

NOTANDVM I. Iudex, qui Ecclesiasticam immunitatem violat, clericos

aut Religiosos capiens, ad tribunal suum trahens, aut condemnans, iniuriam Deo & Ecclesię eius infert, ideoque sacrilegium committit, quippe potestatem inconcessam in personas sacras contra iura diuina pariter ac humana sibi vsurpans.

NOTANDVM II. Licet Iudex secularis per se, seu suã auctoritate ecclesiasticam personam capere aut constringere nequeat, potest tamen id facere ex Episcopi commissione, aut mandato saltem tacito, ita vt minister sit Ecclesiastici Iudicis, vt docui lib. 4. Th. mor. tr. 9. c. 4. n. 6.

QVÆRITVR I. Quinam intelligantur per minores Ecclesię. Resp. Vel intelliguntur clerici in minoribus, si habitum & tonsuram gerentes in Ecclesię seruitio sint, isti enim fori Ecclesiastici priuilegio gaudent, teste Concil. Trident. sess. 23. c. 6. de reformat. & explicauit lib. 2. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 3. Vel intelliguntur laici oblato, id est, qui edito voto continentię ad perpetuum alicuius Ecclesię seruitium se addixerunt, de quibus mentio est in Clem. 1. de decimis, in fine. & dixi cit. c. 5. n. 4. §. Similia. Huc etiam annumerantur clerici coniugati, si cum vnica, eaque virgine copulati in habitu & tonsura clericali alicui Ecclesię seruiant, iuxta Trident. l. c. & c. vn. de Cler. coniug. in 6.

Addunt verò Imola n. 3. Abb. n. 7. quodd & vxores horum eodem priuilegio fori in criminalibus gaudere debeant. argum. l. cum quædam, 19. ff. de iurisdic. & l. vlt. C. de incolis. quibus habetur, quodd vxor sequatur iurisdictionem mariti. Verum non consequenter loquitur Ioann. Andreas, quem sequitur hic Abb. n. 7. Couarr. in pract. qq. c. 3. n. 7. quodd oblato & clerici coniugati in criminalibus tantum causis exempti sint, non in ciuilibus.

Contrarium verò recte post Archidiaconum & Lapum docet Francus in cit. c. vnico, §. Et, n. 4. Doctor Maranta de iurisdic. p. 4. casu 157. Si enim persona exempta sit à Magistratu seculari, ita vt nec peculiari-ter puniri possit, sequitur omninò exemptam esse etiam quoad causas ciuiles seu pecuniarias. Atqui clericos coniugatos v. g. dicto modo